

# Skatteregler vid övertagande av ansvaret för pensionsutfästelser

## Sammanfattning

Regeringen har den 18 juni 2003 överlämnat skrivelsen Meddelande om kommande förslag om ändringar i skatteregler vid övertagande av ansvaret för pensionsutfästelser (skr. 2002/03:145) till riksdagen där promemorians förslag aviserats. Av skrivelsen framgår att den i promemorian föreslagna regeln om en begränsning av avdragsrätten för ersättning som lämnats när ansvaret för pensionsutfästelser övertagits av någon annan skall tillämpas på avtal om övertaganden av pensionsutfästelser som ingåtts efter den 18 juni 2003.

Enligt nuvarande bestämmelser skall en ersättning som lämnas vid övertagande av ansvaret för pensionsutfästelser dras av hos den som lämnar ersättningen. Ersättningen skall tas upp till beskattning hos mottagaren. Detta gäller oavsett om pensionsutfästelserna har tryggats eller inte. Det finns inte några beloppsmässiga begränsningar.

I promemorian föreslås att avdragsrätten för lämnad ersättning vid övertagande av pensionsutfästelser begränsas till att avse ersättning för sådana pensionsutfästelser som tryggats med avdragsrätt. Det innebär att avdrag bara skall göras om och i den mån ersättningen avser pensionsutfästelser som redan tryggats genom överföring till pensionsstiftelse, avsättning i balansräkning i förening med t.ex. kreditförsäkring eller betalning av premie till pensionsförsäkring. Det innebär vidare att det krävs att trygandet av de aktuella pensionsutfästelserna ryms inom de beloppsmässiga ramar som gäller för avdrag för sådana kostnader.

Vidare föreslås en motsvarande begränsning i beskattningen av ersättningen hos mottagaren. Ersättning vid övertagande av pensionsutfästelser skall tas upp till beskattning hos mottagaren i samma utsträckning som ersättningen skall dras av hos den som lämnar ersättningen.

# Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
1 Lagtext.....	3
2 Bakgrund .....	4
2.1 Huvudgrupper av tjänstepensionssystem.....	4
2.2 Tryggande av pensionsutfästelser .....	4
3 Gällande skatteregler .....	5
3.1 Avdrag för tryggande av pensionsutfästelser.....	5
3.2 Beskattning av pensionsborgenären.....	6
3.3 Beskattning av avkastningen på pensionsmedel .....	7
3.4 Övertagande av pensionsutfästelser .....	7
4 Ändrade skatteregler vid övertagande av ansvaret för pensionsutfästelser.....	9
4.1 Avdragsrätt och skattskyldighet för lämnad ersättning .....	9
4.2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse.....	12
5 Konsekvenser för de offentliga finanserna.....	12
6 Författningskommentar .....	13

# 1 Lagtext

## Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 26 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### **28 kap.**

#### 26 §

Ersättning som lämnas till den som tar över ansvaret för pensionsutfästelser skall dras av.

Ersättning som en skattskyldig får för att ta över ansvaret för pensionsutfästelser skall tas upp.

*Ersättningen skall bara dras av respektive tas upp, om och i den mån den avser pensionsutfästelser som har tryggats på sådant sätt att tryggandet skall ha dragits av som kostnad enligt bestämmelserna i 3 §.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas på avtal om övertaganden av pensionsutfästelser som ingåtts efter den 18 juni 2003.

## 2 Bakgrund

### 2.1 Huvudgrupper av tjänstepensionssystem

Tjänstepensionsavtalen är ett komplement till den allmänna pensionen. Finansiering av tjänstepensioner kan ske på i huvudsak två sätt: fördelningssystem och premiereservsystem.

Fördelningssystemet, eller direktbetalningssystemet, karaktäriseras av att pensionsbeloppen betalas löpande allt eftersom de förfaller. Kapital för framtida pensionsutbetalningar fonderas normalt inte i detta system.

Premiereservsystemet, eller fonderingssystemet, karaktäriseras av att avsättningar sker i förväg för framtida pensionsutbetalningar. Avsättningarna samt avkastningen på dessa bildar tillsammans ett pensionskapital som sedan används av när pensionen betalas ut. Storleken på de löpande avsättningarna bör bestämmas så att pensionskapitalet vid pensionsavgången blir tillräckligt stort för att kunna klara utfästelsen. Detta sker med hjälp av antaganden om framtida ränta, dödlighet och omkostnader.

### 2.2 Tryggande av pensionsutfästelser

Arbetsgivarens pensionsutfästelse är en del av den ersättning som avtalas för ett förvärsarbete. Utfästelsen är ett bindande avtal om framtida pensionsutbetalningar.

En utfästelse om pension innebär att den anställde fortlöpande tjänar in en fordran på framtida pension. Den anställde är pensionsborgenär, dvs. den som innehar en fordran på pensionsrätt. Till tryggande av pensionsutfästelsen vidtar arbetsgivaren åtgärder för att utfästelsen skall kunna infrias den dag pensionen skall betalas ut.

De tre särskilt reglerade sätten att trygga en pensionsutfästelse är 1) överföring till pensionsstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m., TrL, 2) avsättning enligt samma lag i balansräkning i förening med t.ex. kreditförsäkring eller 3) betalning av premie för pensionsförsäkring.

Pensionsstiftelse är en pantstiftelse som inrättas av arbetsgivaren med enda syfte att trygga pensionerna för de anställda. Till stiftelsen gör arbetsgivaren överföringar av medel för de framtida pensionsutbetalningarna. Arbetsgivaren avhänder sig därmed emellertid inte ansvaret för pensionsutfästelsernas fullgörande, men kan begära gottgörelse från stiftelsen för utbetald pension.

Särskild redovisning av pensionsavsättning i balansräkning innebär att arbetsgivaren gör en avsättning på balansräkningens skuldsida. Det avsatta beloppet bör normalt överensstämma med nuvärdet av pensionsutfästelserna. Avsättningen skall vara förenad med t.ex. en kreditförsäkring.

Pensionsförsäkring innebär att arbetsgivaren betalar premien under hela försäkringsavtalstiden för en tjänstepensionsförsäkring och att

arbetsgivaren därigenom överlåter fullgörandet av utfästelsen på ett försäkringsföretag. Arbetsgivarens civilrättsliga ansvar för pensionsutfästelserna kvarstår dock gentemot arbetstagaren. Pensionsförsäkringspremierna beräknas så att de räcker för att försäkringsgivaren skall kunna fullgöra utfästelserna och få täckning för sina omkostnader.

De tre särskilt reglerade tryggandeformerna innebär alltså att avsättningar sker i förväg för framtida pensionsutbetalningar och kan jämföras med avsättning för uppskjuten lön för förvärvsarbete.

Till skillnad från tryggande med pensionsförsäkring innebär de båda tryggandeformerna särskild redovisning av avsättning i balansräkning och överföring till pensionsstiftelse, att pensionering sker i företagets egen regi. Bestämmelser som reglerar dessa båda tryggandeformer civilrättsligt finns i TrL.

Vid sidan av de tre nämnda tryggandeformerna kan en pensionsutfästelse säkerställas på något annat sätt, t.ex. genom tecknande av en kapitalförsäkring.

## 3 Gällande skatteregler

### 3.1 Avdrag för tryggande av pensionsutfästelser

Tjänstepension utgör en uppskjuten del av inkomsten av det tidigare förvärvsarbetet. Arbetsgivarens kostnader för pensionen skall därför dras av. I vissa fall skall avdrag även göras för avsättningar för framtida pensionsutbetalningar. Detta sker genom att ett tryggande av pensionsutfästelserna under vissa förutsättningar skall dras av som kostnad.

Bestämmelser om arbetsgivarens avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för tryggande av pensionsutfästelser finns i 28 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). Avdrag medges för de tre särskilt reglerade formerna av tryggande: överföring till pensionsstiftelse, avsättning i balansräkning i förening med t.ex. kreditförsäkring eller betalning av premie för pensionsförsäkring. En avsättning som säkerställs genom tecknande av en kapitalförsäkring omfattas alltså inte av arbetsgivarens avdragsrätt.

En förutsättning för att avdrag skall få göras för avsättningar för framtida pensionskostnader är vidare att dessa har ett egentligt pensioneringssyfte. Det finns därför ett flertal kvalitativa och kvantitativa regler som skall vara uppfyllda för att kostnaderna för tryggandet skall vara avdragsgilla.

De kvalitativa reglerna anger vilka villkor som skall gälla för pensionsutfästelsen för att avdrag för tryggande av den skall få göras. För att tryggande av upplupen del av utfästa pensioner till anställda och efterlevande samt i vissa fall till tidigare anställda skall få dras av fordras att utfästelsen är oantastbar, dvs. att utfästelsen inte är förknippad med några villkor. Detta innebär att den anställde har rätt till intjänad pension oavsett om han slutar sin anställning eller tar en annan anställning före uppnådd pensionsålder samt att utgående pension inte samordnas med annan inkomst m.m.

Andra kvalitativa villkor anger vid vilken ålder som pensionen tidigast får betalas ut och under hur lång tid den minst måste betalas ut.

De kvantitativa reglerna anger beloppsramarna för avdraget. Beloppsramarna återges i två avdragsregler: en huvudregel (schablonregel) och en kompletteringsregel. Enligt huvudregeln får avdrag göras per arbetstagare med maximalt 35 % av lönen eller motsvarande tio prisbasbelopp. Enligt kompletteringsregeln får avdrag göras för vid bokslutstidpunkten upplupen del av utfästa pensionsförmåner, för vilka det finns maximeringsregler i förhållande till utgiven lön och förmåner.

Sammanfattningsvis skall avdrag för tryggande av pensionsutfästelser göras om:

- tryggandet sker genom de tre särskilt reglerade tryggandeformerna,
- pensionsutfästelserna har ett visst innehåll, och
- avdraget ryms inom beloppsramarna.

### 3.2 Beskattning av pensionsborgenären

Förmån av pension är i princip att hänföra till inkomst av tjänst. Från den generella skatteplikten finns undantag för intjänande av tjänstepension. Arbetsgivarens utgifter enligt 28 kap. 3 § inkomstskattelagen för att trygga pension skall inte tas upp hos arbetstagaren (11 kap. 6 § samma lag). Det innebär alltså att den framtida rätt till tjänstepension som ett arbete ger upphov till är undantagen från beskattning, såvida arbetsgivarens utgifter för pensionen avser sådant tryggande som skall dras av enligt 28 kap. 3 §. Arbetstagaren beskattas då i stället för pensionen när den betalas ut till denne.

Om arbetsgivarens utgifter för pension är av annat slag än tryggande som skall dras av, skall arbetstagaren i princip ta upp denna förmån till beskattning.

En förutsättning för beskattning i inkomstslaget tjänst är att inkomsten kan disponeras av den skattskyldige eller på annat sätt kommer denne till del. Om detta villkor inte är uppfyllt kan det inträffa att arbetsgivaren skall dra av utgiften för en i sig skattepliktig förmån utan att arbetstagaren samtidigt skall ta upp inkomsten till beskattning. Beskattningen hos arbetstagaren sker då i stället ske när han eller hon disponerar över förmånen eller på annat sätt får del av den.

I rättspraxis har förmån av pension som säkerställts genom panträtt i en av arbetsgivaren ägd kapitalförsäkring inte ansetts kommit arbetstagaren till del på ett sådant sätt att denne skall beskattas redan vid arbetsgivarens betalning av premien utan först när pensionsbeloppet blir disponibelt för arbetstagaren (RÅ 2000 ref. 4). Förmånen av pensionen är alltså i detta fall i princip skattepliktig i och med att arbetsgivaren betalar för den, men eftersom arbetstagaren inte kan disponera förmånen skjuts beskattningen upp till dess denna förutsättning anses vara uppfyllt.

I ett annat fall från Regeringsrätten har förmånen av en ny pensionsordning i princip hänförs till inkomst av tjänst. Arbetsgivarens överföring av medel i samband med överflyttning av ansvaret för pensionsutfästelsen enligt pensionsordningen till en ”trust” medförde omedelbart avdrag för arbetsgivaren, men arbetstagaren beskattades inte i och med överföringen. Motiveringen var att arbetstagaren vid överföringen saknade möjlighet att förfoga över medlen (RÅ 2000 ref. 28, det s.k. trustmålet).

Arbetstagaren kan få del av pensionsinkomsten på olika sätt och vid skiftande tidpunkter. Pensionsinkomsten kan betalas ut direkt av arbetsgivaren. Om pensionen är säkerställd genom en kapitalförsäkring kan arbetsgivaren i stället låta försäkringsföretaget betala ut beloppet direkt till arbetstagaren, s.k. förmedlingspension. Beskattning sker i dessa fall i och med utbetalningen.

Om arbetstagaren i stället sätts in som oåterkallelig förmånstagare till försäkringen finns det normalt inget som hindrar att arbetstagaren beskattas redan när denne genom förmånstagarförordnandet får rätt till försäkringen. Utbetalningar från försäkringen kan då omfattas av skattefriheten för ersättningar som betalas ut på grund av en sådan försäkring enligt 8 kap. 14 § inkomstskattelagen (jfr RÅ 2000 ref. 28).

### 3.3 Beskattning av avkastningen på pensionsmedel

Avkastningsskatten avser att beskatta den årliga avkastningen på pensionsmedel och sparande i försäkringar. Avkastningsskatten regleras i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Skattskyldiga till avkastningsskatt är bl.a. svenska livförsäkringsföretag och utländska livförsäkringsföretag som bedriver försäkringsrörelse från fast driftsställe i Sverige. Andra skattskyldiga är pensionsstiftelser och arbetsgivare som i sin balansräkning redovisar pensionsutfästelse under rubriken *Avsatt till pensioner* enligt TrL.

I fråga om kapitalförsäkring som är meddelad i en försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftsställe i Sverige är det den som innehar försäkringen och inte försäkringsföretaget som är skattskyldig för avkastningen på försäkringen.

Skatteunderlaget beräknas i två steg. Först beräknas ett kapitalunderlag. Därefter beräknas en schablonmässig avkastning på detta kapital genom att underlaget multipliceras med den genomsnittliga statslåneräntan för kalenderåret närmast före beskattningsåret.

Avkastningsskatten är 15 % av det skatteunderlag som avser pensionsmedel och 30 % av nio tiondelar – motsvarande 27 % – av det skatteunderlag som avser kapitalförsäkringar.

### 3.4 Övertagande av pensionsutfästelser

En överflyttning eller ett övertagande av ansvaret för pensionsutfästelser kan bli aktuellt vid t.ex. byte av anställning, vid omstruktureringar eller i samband med överflyttning av näringsverksamhet. En överflyttningssituation regleras i 23 § TrL. Det gäller när en näringsverksamhet övergår från en arbetsgivare till en annan. I korthet gäller då följande. Innehavaren av pensionsfordringen skall samtycka till förändringen. Om ansvaret för pensionsutfästelsen tagits över anses utfästelsen ha samma rättsverkningar som om arbetstagaren varit anställd hos efterträdaren från dagen för anställningen hos företrädaren. Efter övertagandet är företrädaren fri från ansvar för utfästelsen. Vad som gäller enligt TrL vid övergång av näringsverksamhet anses i tillämpliga delar också gälla vid andra fall då ansvaret för pensionsutfästelser överflyttas, såsom då

arbetstagaren byter anställning och den nya arbetsgivaren tar över ansvaret för en utfästelse med arbetstagarens samtycke.

Skattekonsekvenserna av att ersättning lämnas i samband med att någon annan tar över ansvaret för pensionsutfästelser regleras i 28 kap. 26 § inkomstskattelagen. Av första stycket framgår att lämnad ersättning skall dras av. Bestämmelsen infördes år 1998 i dåvarande kommunal-skattelagen (prop. 1997/98:146, bet. 1997/98:SkU27, rskr 1997/98:265). I propositionen (s. 78) uttalades att bestämmelsen torde motsvara praxis med stöd av uttalanden i prop. 1967:84.

I rättspraxis har bestämmelsen om avdragsrätt tillämpats enligt sin ordalydelse, vilket innebär att överflyttning av ansvaret för pensionsutfästelser kan ske med avdragsrätt vid inkomsttaxeringen även till en utländsk juridisk person och oavsett om pensionsansvaret tidigare medfört avdragsrätt eller om övertagandet skett utan samband med att arbetstagaren byter anställning (RÅ 2000 ref. 28).

I rättsfallet hade en arbetsgivare fört över medel till en på Guernsey bildad ”pension trust” varvid ansvaret för arbetsgivarens pensionsutfästelse till en anställd förts över till trusten. Trusten ansvarade för att de överförda medlen liksom avkastningen på dessa skulle tas i anspråk för att förvärva en försäkring med den anställda som oåterkallelig förmånstagare. Pensionsrätten hade hos arbetsgivaren redovisats under kontot *Avsatt till pensioner*. Tryggandet hade emellertid inte skett på ett sådant sätt att arbetsgivaren haft rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen. Regeringsrätten fann att arbetsgivaren hade rätt till avdrag för de till trusten överförda medlen eftersom trusten tog över ansvaret för pensionsutfästelsen.

Av 28 kap. 26 § andra stycket framgår att ersättning som en skattskyldig får för att ta över ansvaret för pensionsutfästelser skall tas upp till beskattning. En motsvarande bestämmelse infördes redan år 1967, men gällde då bara övertagande av pensionsutfästelser i samband med att en näringsverksamhet övertogs. Detta sambandskrav avskaffades år 1998 genom nämnda lagändring med hänvisning till gällande praxis.

Om en arbetsgivare tar över ansvaret för en pensionsutfästelse som tidigare tryggats av en annan arbetsgivare med avdragsrätt skall, enligt 28 kap. 18 §, den övertagande arbetsgivaren, med vissa begränsningar, dra av kostnaden för att trygga pensionsutfästelsen. På så sätt begränsas beskattningskonsekvenserna för den som tar över ansvaret för pensionsutfästelsen.



## 4 Ändrade skatteregler vid övertagande av ansvaret för pensionsutfästelser

### 4.1 Avdragsrätt och skattskyldighet för lämnad ersättning

**Promemorians förslag:** Avdragsmöjligheten för ersättning som lämnas vid övertagande av pensionsutfästelser begränsas. En sådan ersättning skall bara dras av om och i den mån den hänför sig till pensionsutfästelser som har tryggats på sådant sätt att trygandet skall ha dragits av som kostnad enligt 28 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229). Det innebär att pensionsutfästelserna skall vara tryggade genom någon av de skattemässigt accepterade formerna, att utfästelserna i övrigt uppfyller inkomstskattelagens kvalitativa krav på pensionsutfästelser och att avdraget ryms inom de beloppsramar som gäller för avdrag för tryggnad av pensionsutfästelser.

Vidare föreslås att ersättning vid övertagande av pensionsutfästelser skall tas upp till beskattning hos mottagaren i samma utsträckning som ersättningen skall dras av hos den som lämnar den.

**Skälen för förslaget:** Arbetsgivarens avsättningar till pension är skattemässigt gynnade. För det första beskattas inte arbetstagaren för förmånen, trots att den får dras av arbetsgivaren. Det innebär en skatte-kredit till dess att pensionen betalas ut. För det andra beskattas avkastningen på pensionsmedel gynnsammare än vanligt sparande. Skattesatsen för avkastning på pensionsmedel är 15 %, medan den är 30 % på vanligt sparande.

Det skattegynnade området är kringgärdat av särskilda regler. Dessa gäller formen för avsättningen (tryggnaden), villkoren i pensionsutfästelsen och beloppsramarna i fråga om hur stora avsättningar för framtida pension som får göras för varje arbetstagare. Endast om dessa krav är uppfyllda får avdrag göras för avsättningen, och förmånen skall då undantas från beskattning hos arbetstagaren.

I fråga om ersättning vid övertagande av pensionsutfästelser gäller däremot en i princip obegränsad avdragsrätt. Till skillnad från vad som gäller beträffande avdrag för tryggnad av pensionsutfästelser saknas alltså krav på både tryggnadsform och utfästelsens villkor. Det finns inte heller någon beloppsbegränsning. Detta gör det möjligt att få avdrag för framtida pensionskostnader som inte annars skulle få dras av genom att ansvaret för pensionsutfästelserna överflyttas till någon annan. En anledning till att avdrag inte får göras för avsättningen skulle kunna vara att utfästelsen endast garanteras genom att en kapitalförsäkring tecknats eller att avsättningen överstiger beloppsramarna. Det ställs inte heller upp något krav för avdrag vid övertagande av pensionsutfästelser att mottagaren av ersättningen skall vara skattskyldig i Sverige.

Genom att överflytta ansvaret för pensionsutfästelser har en arbetsgivare alltså möjlighet att kringgå de avdragsbegränsningar som gäller för avsättningar för framtida pensionskostnader.

Denna ordning används nu för att sälja försäkringslösningar benämnda "Europapension" till svenska företag. Upplägget innebär att det svenska företaget utfäster en direktpension, i form av ålders- och efterlevandepension, som säkerställs genom tecknande av en utländsk kapitalförsäkring. Kapitalförsäkringen pantförskrivs till förmån för den person som skall försäkras, dvs. den pensionsberättigade. Medlen som placeras i kapitalförsäkringen utgör värdet av pensionsutfästelsen och motsvarar den ersättning som företaget får avdrag för. Avdragsrätten uppkommer när utfästelsen och kapitalförsäkringen överflyttas till ett bolag beläget i ett land med förmånliga skatteregler. Pensionen utbetalas sedan till pensionsborgenären när denne så önskar, i enlighet med de villkor som överenskommit.

Förutom att värdet av pensionsutfästelsen får dras av hos det företag som lämnar över ansvaret för pensionsutfästelsen uppkommer andra skattemässiga konsekvenser av upplägget.

Pensionsborgenären beskattas inte som för en förmån vid överflyttningen av ansvaret för pensionsutfästelsen. Detta som en följd av att inkomsten inte anses vara disponibel för pensionsborgenären och inte heller på annat sätt kommit denne till del. Möjligheten att beskatta pensionsborgenären om denne får rätt till försäkringen genom förmånstagarförordnande eller utfallande belopp från de utländska företag som övertar pensionsutfästelser minskar, eftersom utländska företag ofta lämnar ofullständiga kontrolluppgifter om utbetalningar eller inga uppgifter alls. Det finns alltså en påtaglig risk att pensionsbeloppet inte kommer att beskattas i Sverige, trots att arbetsgivaren har fått avdrag i samband med överflyttningen av ansvaret för pensionsutfästelsen.

Avkastningen på kapitalförsäkringen där pensionsmedlen är placerade kan inte beskattas i Sverige. Detta till följd av att det utländska företaget som är innehavare av försäkringen inte är skattskyldigt i Sverige. Arbetstagaren kan inte beskattas för avkastningen eftersom han eller hon inte är innehavare av försäkringen.

Det utländska företaget är inte skattskyldigt i Sverige för ersättningen som det tar emot för att överta ansvaret för pensionsutfästelsen.

En ytterligare konsekvens är att möjligheterna till kontroll av företagen minskar. Pensionsutfästelserna syns inte i balansräkningen när ansvaret för dem överflyttats. På så sätt kan företaget på nytt utfästa direktpensioner, för att därefter överflytta ansvaret för dem till ett utländskt företag. Vinstmedel kan därmed tas ut löpande ur företaget.

Svenska företag övergår nu i allt högre utsträckning antingen till att bara utnyttja denna avdragsmöjlighet eller kombinera denna avdragsmöjlighet med löpande avsättningar för tryggnad av pensionsutfästelser. Stora belopp har förts ut ur landet sedan trustmålet, och därmed undandragits beskattning. Det kan förväntas att antalet företag som utnyttjar avdragsrätten kommer att öka ytterligare sedan Regeringsrätten nyligen bekräftat rättsläget i två överklagade förhandsbesked från Skatterättsnämnden.

Den obegränsade avdragsrätten för ersättning vid överflyttning av ansvaret för pensionsutfästelser har visat sig vara allt för generös och har

börjat missbrukas. Det finns mot den bakgrunden anledning att begränsa avdragsrätten. Utgångspunkten för en förändring bör vara att den skattemässiga behandlingen av en ersättning för övertagande av ansvar för pensionsutfästelser är neutral i förhållande till reglerna om kostnadsavdrag för tryggnad av pensionsutfästelser. En arbetsgivare skall således varken komma i ett sämre eller bättre skattemässigt läge vid en överflyttning av ansvaret för pensionsutfästelser jämfört med om en överflyttning inte hade gjorts. Så är inte fallet idag. Bestämmelsen om avdragsrätten för lämnad ersättning vid överflyttning av ansvaret för pensionsutfästelser bör därför ändras och utformas så att en sådan neutralitet uppnås.

Om något löpande avdrag för avsättningar inte har gjorts har inte heller det skattemässiga resultatet påverkats av utfästelsen. En överflyttning av ansvaret för en pensionsutfästelse bör i ett sådant fall inte medföra någon möjlighet att dra av för lämnad ersättning. Ett övertagande av ansvaret för en utfästelse i det fallet avser ju enbart ett övertagande av en skuld. Avdragsrätten bör alltså lämpligast begränsas till sådana fall då ersättningen avser pensionsutfästelser som har tryggats på sådant sätt att tryggnaden skall ha dragits av som kostnad enligt 28 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229). Genom en sådan begränsning avskärs möjligheten att kringgå bl.a. kraven på tryggnadsform och beloppsbegränsning som gäller för avdragsrätt för framtida pensionskostnader. På så sätt uppnås en skattemässig neutralitet i behandlingen av pensionskostnader vid avsättningar respektive övertaganden av ansvaret för pensionsutfästelser.

Ersättning som en skattskyldig får för att ta över ansvaret för pensionsutfästelser skall tas upp till beskattning. En arbetsgivare som tar över ansvaret har dock rätt till avdrag för kostnaden för att trygga övertagna pensionsutfästelser endast om utfästelserna tidigare har tryggats av en annan arbetsgivare med avdragsrätt. Om övertagandet avser sådana pensionsutfästelser som inte tryggats med avdragsrätt hos den arbetsgivare som lämnar ifrån sig ansvaret för pensionsutfästelserna blir beskattningskonsekvenserna alltså stora för mottagaren. Dels skall mottagen ersättning tas upp till beskattning, dels får avdrag inte göras för de kostnader som är förenade med tryggnaden av samma pensionsutfästelser.

Beskattningen av mottagaren bör därför begränsas. Ersättning vid övertagande av ansvaret för pensionsutfästelser bör tas upp till beskattning hos mottagaren i samma utsträckning som ersättningen skall dras av hos den som lämnar den. På så sätt uppnås en skattemässig neutralitet i fråga om ersättning vid överflyttning av pensionsutfästelser även för den som tar över ansvaret för pensionsutfästelser.

Det finns anledning att framhålla att den föreslagna regleringen varken avser att inskränka eller utvidga möjligheterna till att överflytta ansvaret för en pensionsutfästelse. Förslaget tar sikte på att reglera i vilken utsträckning en ersättning vid ett övertagande skall dras av respektive tas upp vid inkomstbeskattningen.

Förslaget föranleder ändringar i 28 kap. 26 § inkomstskattelagen.

## 4.2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse

**Promemorians förslag:** Den nya bestämmelsen skall träda i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas på avtal om övertaganden av pensionsutfästelser som ingåtts efter den 18 juni 2003, dvs. dagen efter överlämnandet av regeringens skrivelse till riksdagen där förslaget om begränsningar i avdragsrätten vid övertagande av pensionsutfästelser aviserats.

**Skälen för förslaget:** Det har framkommit att det finns en uppenbar risk för att den nuvarande bestämmelsen om avdrag för ersättning som lämnas när ansvaret för pensionsutfästelser övertas kommer att utnyttjas i en alltmer tilltagande omfattning. Många gånger sker detta på ett inte avsett sätt och då med omotiverade fördelar som följd. På grund härav och då detta skulle medföra ett avsevärt skattebortfall föreligger särskilda skäl för att med stöd av 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen tillämpa den föreslagna regeln på avtal om övertaganden av pensionsutfästelser som ingåtts fr.o.m. dagen efter överlämnandet av en skrivelse till riksdagen. Regeringen har den 18 juni 2003 överlämnat skrivelsen Meddelande om kommande förslag om ändringar i skatteregler vid övertagande av ansvaret för pensionsutfästelser (skr. 2002/03:145) till riksdagen i vilken promemorians förslag aviserats.

## 5 Konsekvenser för de offentliga finanserna

Sedan år 2000 har stora belopp förts ut ur landet i och med att pensionslöften har övertagits av utländska bolag belägna i länder med förmånliga skatteregler. Utförseln av pensionskapital skapar ett intäktsbortfall för staten vad gäller bolagsskatt, avkastningsskatt och inkomstskatt. Den i promemorian föreslagna åtgärden om att avdragsrätten för lämnad ersättning vid övertagande av pensionsutfästelser bör begränsas till att avse ersättning för sådana pensionsutfästelser som tryggats med avdragsrätt innebär inte någon inkomstförstärkning för staten. Däremot kan den nuvarande skattebasen upprätthållas.

## 6 Författningskommentar

### Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

#### **28 kap.**

##### **26 §**

Ändringen innebär att ett nytt *tredje stycke* införs som begränsar avdragsrätten respektive skattskyldigheten för ersättning som lämnas i samband med att ansvaret för pensionsutfästelser överflyttas. Innebörden av begränsningen är att ersättningen skall dras av respektive tas upp till beskattning bara i den utsträckning den avser sådana pensionsutfästelser som har tryggats på sådant sätt att trygandet skall ha dragits av som kostnad enligt bestämmelserna i 3 §.

Det innebär för det första att pensionsutfästelserna skall vara tryggade antingen genom överföring till pensionsstiftelse enligt TrL, avsättning i balansräkning enligt samma lag i förening med t.ex. kreditförsäkring eller betalning av premie för pensionsförsäkring.

För det andra krävs att villkoren i 28 kap. 5–18 §§ är uppfyllda. Utfästelserna skall alltså uppfylla de kvalitativa krav som gäller för att ett tryggande av dem skall få dras av som kostnad. Därtill skall de beloppsmässiga ramarna iakttas. Det sistnämnda innebär att den lämnade ersättningen inte får medföra ett högre avdrag än vad som sammanlagt har fått dras av löpande för att trygga pensionsutfästelsen till den enskilde arbetstagaren.

Motsvarande krav på att trygandet skett i enlighet med bestämmelserna i 28 kap. 5–18 §§ gäller för att ersättningen skall tas upp till beskattning hos mottagaren.

Det förhållandet att avdrag endast får göras i fråga om ersättning för utfästelser som har tryggats med avdragsrätt innebär alltså att avdrag inte får göras för utfästelser om direktpensioner som övertas av någon annan.

Det kan nämnas att ett avtal om gäldenärsbyte normalt förutsätter samtycke från borgenären.

#### **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen**

Den ändrade regeln om avdragsrätt respektive skattskyldighet för ersättning som lämnats vid övertagande av pensionsutfästelser bör tillämpas på avtal om övertaganden som ingåtts fr.o.m. dagen efter avlämnandet av regeringens skrivelse till riksdagen (skr. 2002/03:145) i vilken begränsningar i avdragsrätten vid övertagande av pensionsutfästelser aviserats, alltså fr.o.m. den 19 juni 2003.